

SIIKALATVA Honkakangas tuulipuiston hankealueen ja voima- johtolinjojen arkeologinen inventointi 2023

**Janne Soisalo
Alexander Bakhia**

Tilaaaja: Sweco Finland Oy

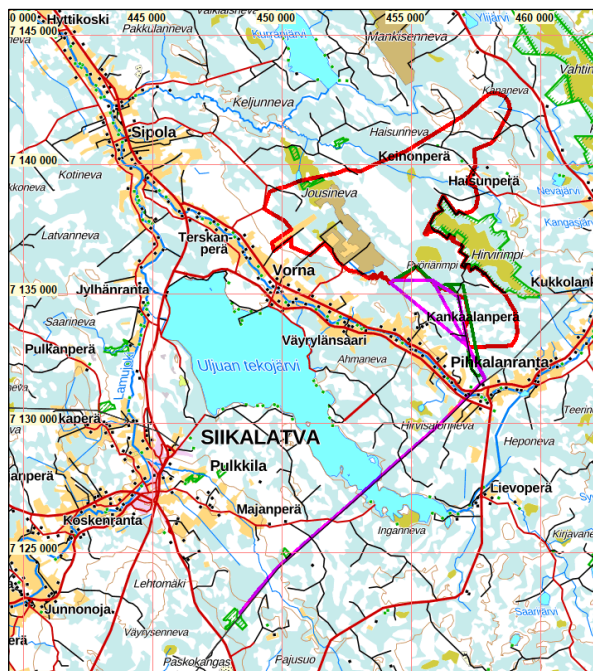
Sisältö

Perustiedot	2
Inventointi	3
Tulos	5
Lähdeluettelo	5
Kohdeluettelo	5
Yleiskartta	6
Vanhoja karttoja	7
Kohdekuvaukset	8
1 SIIKALATVA HETENEVA 2	8
2 SIIKALATVA MOOTTORIRATA	9
3 SIIKALATVA ISO-MANKINEN	10
4 SIIKALATVA ISO-MANKINEN 2	12
5 SIIKALATVA ISO-MANKINEN 3	13
6 SIIKALATVA JOUSINEVA	14
7 SIIKALATVA PERÄLÄ	15
8 SIIKALATVA KORTTEIKKO	16
9 SIIKALATVA KETTUKALLIO	18
10 SIIKALATVA PAKOPIRTINKANGAS	19
11 SIIKALATVA RYNGYNKANGAS	21
Yleiskuvia	22

Kansikuva: Äestettyä metsää hankealueen pohjoispäässä, kuvattuna lounaaseen

Perustiedot

Alue:	Tuulipuiston hankealue (n. 27 km ²) sekä kolme sähkönsiirtolinjaa (yht. n. 17 km) Siikalatvan kunnassa. Sähkönsiirtolinjat tutkittiin n. 160 m leveänä käytävänä, 80 m etäisyydellä linjojen molemmin puolin.
Tarkoitus:	Selvittää tuulipuiston hankealueen sekä voimajohtolinjan käytävän muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset kohteet.
Maastotyö:	17.10.-20.10.2023
Tilaaja:	Sweco Finland Oy
Tekijät:	Janne Soisalo ja Alexander Bakhia, Mikrolitti Oy.
Tulokset	Tuulipuiston hankealueelta ja sähkönsiirtoreittien varrelta tunnettiin ennen inventointia kaksi kiinteää muinaisjäännöstä, historiallisen ajan tervahautaa 1 Siikalatva Hete-neva 2 ja esihistoriallinen kuopanne 9 Siikalatva Kettukallio. Inventoinnissa löydettiin yhdeksän uutta kiinteää muinaisjäännöstä: kaksi historiallisen ajan rajamerkkiä, kuusi historiallisen ajan tervahautaa ja yksi esihistoriallinen asuinpaikka. Inventoinnin jälkeen hankealueelta ja sähkönsiirtolinjojen varrelta tunnetaan yhteensä 10 kiinteää muinaisjäännöstä: seitsemän historiallisen ajan tervahautaa, kaksi historiallisen ajan rajamerkkiä ja yksi esihistoriallinen asuinpaikka. Kohde 9 Siikalatva Kettukallio, esihistoriallinen kuopanne, ehdotetaan inventoinnin havaintojen perusteella poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä.
Selityksiä:	Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 11/2023, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 10/2023. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja tallessa Mikrolitti Oy:n serverillä. Kuvat: J. Soisalo ja Alexander Bakhia.

Tuulipuiston hankealue punaisella. Sähkönsiirtoreitit sinipunaisella.

Inventointi

Siikalatvalla on suunnitteilla tuulipuistohanke. Hankkeen YVA- ja kaavakonsultti Sweco Finland Oy tilasi Mikroliitti Oy:ltä tuulipuiston hankealueen ja sen sähkönsiirtolinjan arkeologisen inventoinnin. Janne Soisalo ja Alexander Bakhia tekivät inventoinnin maastotyön 17.10.-20.10.2023, työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

Alue sijaitsee Siikalatvan kunnassa, Uljuan tekojärven pohjoispuolella. Hankealueen lounaisrajalta on Pulkkilan kirkolle matkaa n. 10,7 km. Tuulipuiston alue on n. 2700 ha, rajautuen etelässä ja idässä Kestiläntien läheisyyteen, pohjoisessa Temmestien läheisyyteen ja lännessä Haisunemaan. Suunnitellut sähkönsiirtolinjat kulkevat tuulipuiston kaakkoispäästä ensiksi kohti itää, käänntyen Pihkalanrannan kohdalla kohti etelää, kulkien Kaarnan luonnonsuojelualueen pohjoispuolelle. Osa linjasta kulkee olemassa olevan sähkölinjan länsipuolella. Hankealue ja sähkönsiirtoreitit on maastoltaan pääosin ojitettua, metsittynyttä suomaata, jonka keskellä kohoaa kuivia hiekkakankaita.

Tuulipuiston hankealueella ei tiettävästi ole aiemmin tehty arkeologista inventointia. Maastokartalle on hankealueelle merkitty useita tervahautoja, joita ei ole tarkastettu maastossa. Ne tarkastettiin tässä inventoinnissa. Mikroliitti Oy on inventoinut sähkönsiirtoreittien lähiympäristöä vuonna 2022 (Sepänmaa, Bilund, Poutiainen ja Jussila). Vuoden 2022 inventoinnissa sähkönsiirtoreitin varrelta löydettiin yksi kiinteä muinaisjäänös, historiallisen ajan tervahauta [1 Siikalatva Heteneva](#) [2](#) (ei mj-tunnusta), jota ei ole vielä lisätty Museoviraston Muinaisjäänösrekisteriin¹. Kohdetta ei tarkastettu tämän inventoinnin maastotyössä. Tämän lisäksi sähkönsiirtoreitin varrella sijaitsee kiinteä muinaisjäänös, esihistoriallinen kuopanne [9 Siikalatva Kettukallio](#) (mj. rek. 247010046), minkä on inventoinut Mika Sarkkinen vuonna 1996. Kohde tarkistettiin tässä inventoinnissa.

Hankealueella ja sähkönsiirtoreittien varrella ei sijaitse merkittäviä vesistöjä. Alueen pohjoisosassa on sijainnut v. 1957 peruskartan mukaan Ali-Haisunjärvi (42 m mpy), josta on johtanut Haisunoja länteen ja itään. Nykyisin järven kohdalla on suota. Hankealueesta etelään sijaitsee Uljuan tekojärvi, joka on rakennettu vuosina 1966–70.

¹ kohde viety muinaisjäänösrekisteriin 2.3.2024 kohteen Heteneva 10000046805 alakohteena

Hankealue sijoittuu n. 80–100 m mpy korkeustasojen välille. Hankealueen korkeimmat kohdat paljastuivat muinaisesta Itämerestä noin vuoteen 6500 eaa. mennessä, kun vedenpinta laski n. 100 m mpy tasolle Itämeren Litorinameri-vaiheen aikana. Hankealue oli kokonaan noussut muinaisen Itämeren yläpuolelle n. 5500 eaa. Siten koko hankealueelta on korkeustasojen puolesta löydettävissä rantasidonnaisia, myöhäismesoliittisen kivikauden asuinpaikkoja. Muinaisille asuinpaikoille sopivat yleensä hiekkapohjaiset ja tasaiset alueet, erityisesti muinaisten rantatörmien tai viettävien rantojen läheisyydessä. Usein nämä alueet olivat suojaisissa poukamissa ja saariston suojaisilla alueilla, kuten niemissä ja avoimilla rannoilla. Esihistorian kannalta soveliaimmat alueet hankealueella ovat kuivat hiekkakankaat, joita tutkimusalueella on useampia.

Valmisteluvaiheessa myös tarkastettiin hankealuetta ja sähkönsiirtolinjoja kuvaavat pitäjänkartat. Alkuperäiset pitäjänkartat ovat 1840-luvulta, mutta niiden päälle on myöhemmin piirretty päälle, oletettavasti 1800-luvun loppupuolella. Historiallisella ajalla tuulipuiston alue on pääosin ollut kruunun maata, myöhemmin valtionmaata. Osa alueen kaakkoispäädyistä on kuulunut v. 1846 laaditun pitäjänkartan mukaan Kestilän pitäjään. Pitäjänkartalla alue on merkitty asuttamattomaksi, eikä tarkempia vanhoja karttoja katsottu tarpeelliseksi tarkastella. Voimajohtolinjat kulkevat v. 1846 pitäjänkartan mukaan Kestilän, Pulkkilan ja Piippolan pitäjien läpi. Myös sähkölinjojen lähiympäristö on merkitty pitäjänkartoilla asuttamattomaksi.

Valmisteluvaiheessa ja myös maastotyön aikana tarkasteltiin Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistoon perustunutta Museoviraston Museoverkon rinnevarjostetta. Sen avulla pyrittiin tunnistamaan tutkimusalueelta arkeologisesti mielenkiintoisia maarakenteita, kuoppa-anomaliaita ja mahdollisia esihistoriallisia rantatörmä. Rinnevarjosteesta havaittiin useampi mahdollinen tervahauta, jotka tarkastettiin maastossa. Pitäjänkartalla sijaitsevat rajapisteet tarkistettiin maastossa, säilyneiden vanhojen rajamerkkien varalta.

Maastossa tutkimusalue ja sähkönsiirtolinjat tarkastettiin pääosin silmämääräisesti. Koekuoppia kaivettiin runsaasti paikoille, jotka olivat inventoijien mielestä otollisia esihistoriallisille asuinpaikoille, kuten tutkimusalueen hiekkakankaat soitten reunamilla. Tutkimusalueen suoalueet ja suometsät ovat arkeologisesti mielenkiinnottomia ja ne jätettiin maastotyössä vähälle huomiolle.

Maastotyössä suurin osa rinnevarjosteesta havaituista kuoppa-anomaliaista osoittautui nykyaikaisiksi hiekanottokuopiksi tai rinnevarjosteen harhoiksi. Myös kaksi maastokartalle merkittyä tervahautaa (pisteissä N 7132837 E 456944 ja N 7132975 E 457069) osoittautuivat maastossa hiljattain kaivetuiksi hiekanottokuopiksi. Tutkimusalueelta löydettiin yhteensä kuusi historiallisen ajan tervahautaa (kohteet 1–4, 6–8). Tervahautojen lisäksi hankealueelta löydettiin kaksi vanhaa rajamerkkiä (kohteet 5 ja 10). Esihistoriallisille, maanalaisille muinaisjäännöksille sopivat hiekkakankaat käveltiin läpi laajalti ja alueet myös koekuopitettiin niiltä kohdilta, jotka topografiansa puolesta sopivat parhaiten kivikautisille asuinpaikoille. Inventoinnissa löydettiin tutkimusalueen eteläpäästä yksi uusi kivikautinen asuinpaikka ([11 Siikalatva Ryngynkangas](#)), Ryngynkankaalla sijaitsevien hiekanottokuoppien kohdalta. Kivikautinen asuinpaikka on osin tutkimusalueen ulkopuolella ja vaarassa tuhoutua, mikäli hiekanottoa jatketaan.

Sähkönsiirtoreittien lähiympäristö on pääosin ojitettua suomaata, eikä niiden varrella juurikaan sijaitse muinaisjäännöksille soveliaita kohtia. Tutkimusalueen laajuutena sähkönsiirtolinjojen varrella pidettiin 80 m etäisyyttä linjan molemmiin puoliin. Entuudestaan sähkönsiirtoreittien varrelta tunnettiin kaksi kiinteää muinaisjäännöstä: historiallisen ajan tervahauta [1 Siikalatva Heteneva 2](#) ja esihistoriallinen kuopanne [9 Siikalatva Kettukallio](#). Tunnetuista kohteista vain [9 Siikalatva Kettukallio](#) tarkastettiin maastossa, sillä [1 Siikalatva Heteneva 2](#) on vain n. vuosi sitten löydetty ja kuvailtu kohde, eikä se täten vaadi tarkastusta. Tunnettujen kohteiden lisäksi sähkönsiirtoreittien varrelta valittiin valmisteluvaiheessa muinaisjäännöksille potentiaalisimmat alueet, jotka

tarkastettiin maastossa. Sähkönsiirtoreittien varrelta löydettiin yksi uusi kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan tervahauta [2 Siikalatva Moottorirata](#).

Tulos

Tuulipuiston hankealueelta ja sähkönsiirtolinjojen varrelta tunnettiin ennen inventointia kaksi kiinteää muinaisjäännöstä, historiallisen ajan tervahauta [1 Siikalatva Heteneva 2](#) ja esihistoriallinen kuopanne [9 Siikalatva Kettukallio](#).

Inventoinnissa löydettiin yhdeksän uutta kiinteää muinaisjäännöstä: kaksi historiallisen ajan rajamerkkiä, kuusi historiallisen ajan tervahautaa ja yksi esihistoriallinen asuinpaikka.

Inventoinnin jälkeen hankealueelta ja sähkönsiirtolinjojen varrelta tunnetaan yhteensä 10 kiinteää muinaisjäännöstä: seitsemän historiallisen ajan tervahautaa, kaksi historiallisen ajan rajamerkkiä ja yksi esihistoriallinen asuinpaikka. [Kohde 9 Siikalatva Kettukallio](#), esihistoriallinen kuopanne, ehdotetaan inventoinnin havaintojen perusteella poistettavaksi muinaisjäännösrekisteristä.

12.12.2023

Janne Soisalo
Alexander Bakhia

Lähdeluettelo

Pitäjänpitästasto, 1840-luku. 3412 11 ja 3412 12. Maanmittauslaitos.

Peruskartat 1952, 1957. 3412 10, 11 ja 12. Maanmittauslaitos.

Sarkkinen, M. 1996. Kestilä inventointi 1996. Museovirasto.

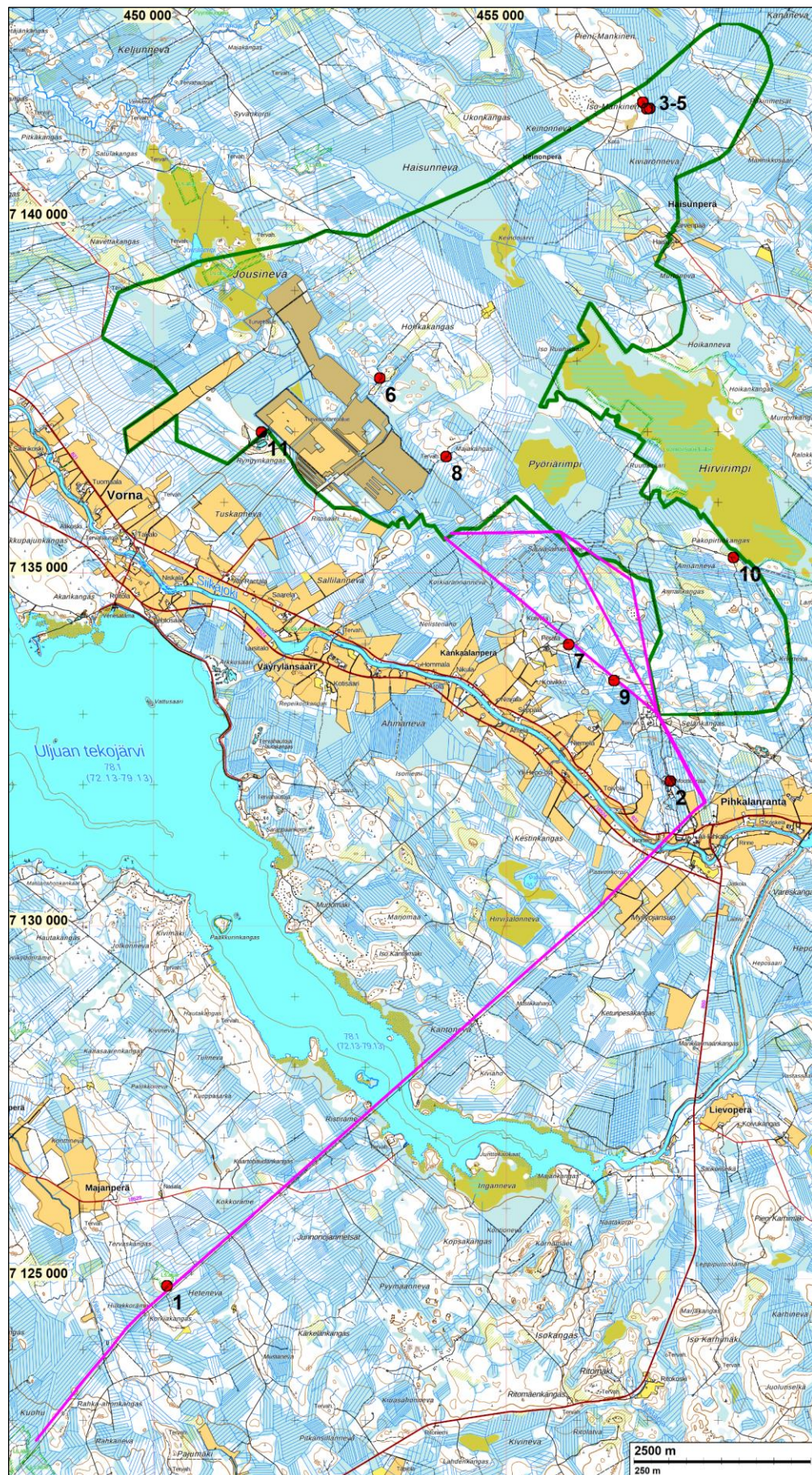
Sepänmaa, T., Bilund, A., Poutiainen, H., ja Jussila, T. 2022. Metsälinja II voimajohtolinjan arkeologinen inventointi välillä Vaala Nuojuankangas-Haapajärvi Pysäysperä sekä eräiden linjaosuuksien tarkastus Kinnulassa ja Saarijärvellä. Mikroliitti Oy.

Kohdeluettelo

Kaikki muinaisjäännöksiä, mutta kohteen 9 statukseksi ehdotetaan muu kohde.

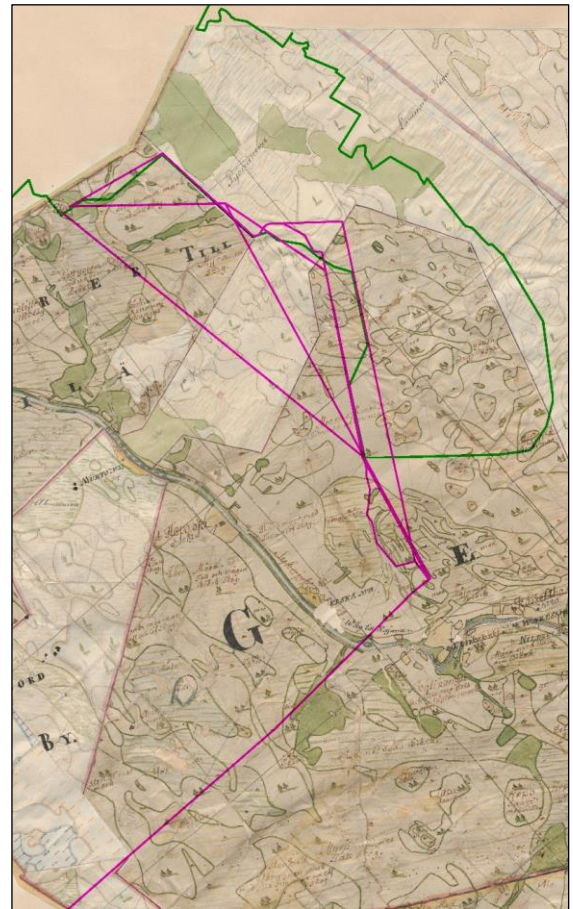
No	N	E	Nimi	Ajoitus	Laji	MJT
1	7124901	450188	Heteneva 2	historiallinen	tervahauta	1000046805
2	7132052	457321	Moottorirata	historiallinen	tervahauta	uusi kohde
3	7141574	456991	Iso-Mankinen	historiallinen	tervahauta	uusi kohde
4	7141666	456935	Iso-Mankinen 2	historiallinen	tervahauta	uusi kohde
5	7141576	457032	Iso-Mankinen 3	historiallinen	rajamerkki	uusi kohde
6	7137757	453207	Jousineva	historiallinen	tervahauta	uusi kohde
7	7133984	455882	Perälä	historiallinen	tervahauta	uusi kohde
8	7136647	454146	Korteikko	historiallinen	tervahauta	uusi kohde
9	7133473	456526	Kettukallio	nykyaikainen	kuopanne	247010046
10	7135219	458217	Pakopirtinkangas	historiallinen	rajamerkki	uusi kohde
11	7136993	451529	Ryngynkangas	esihistoriallinen, kivikautinen	asuinpaikka	uusi kohde

Yleiskartta

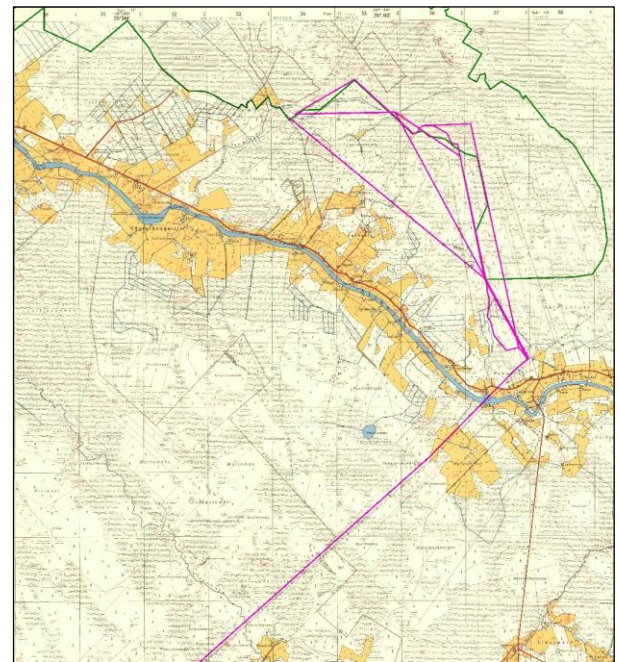
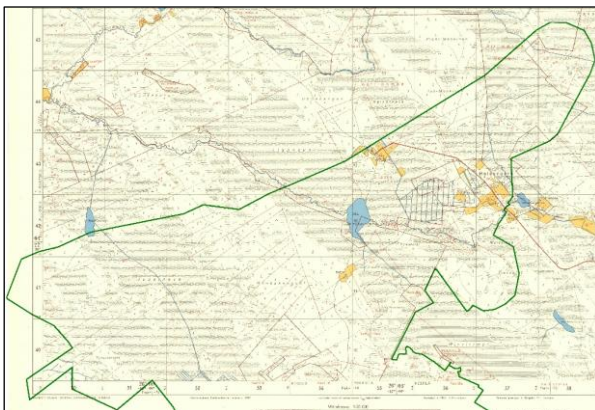

Hankealue vihreällä ja sähkönsiirtolinjat sinipunaisella. Raportin kohteet punaisina pisteinä.

Vanhoja karttoja

Otteita hankealuetta kuvaavista pitäjänkartoista (karttalehdet: vasemmalla 3412 11+12, oikealla 3412 10). Hankealue vihreällä ja sähkönsiirtolinjat sinipunaisella. Hankealueella sijaitsee vanhoilla kartoilla valtion- ja kylien maiden välisiä rajamerkkejä, mutta itse hankealue on asuttamatonta.

Otteita peruskartoista (karttalehdet: vasemmalla 3412 11, oikealla 3412 10). Hankealue vihreällä ja sähkönsiirtolinjat sinipunaisella.

Kohdekuvauksett

1 SIIKALATVA HETENEVA 2

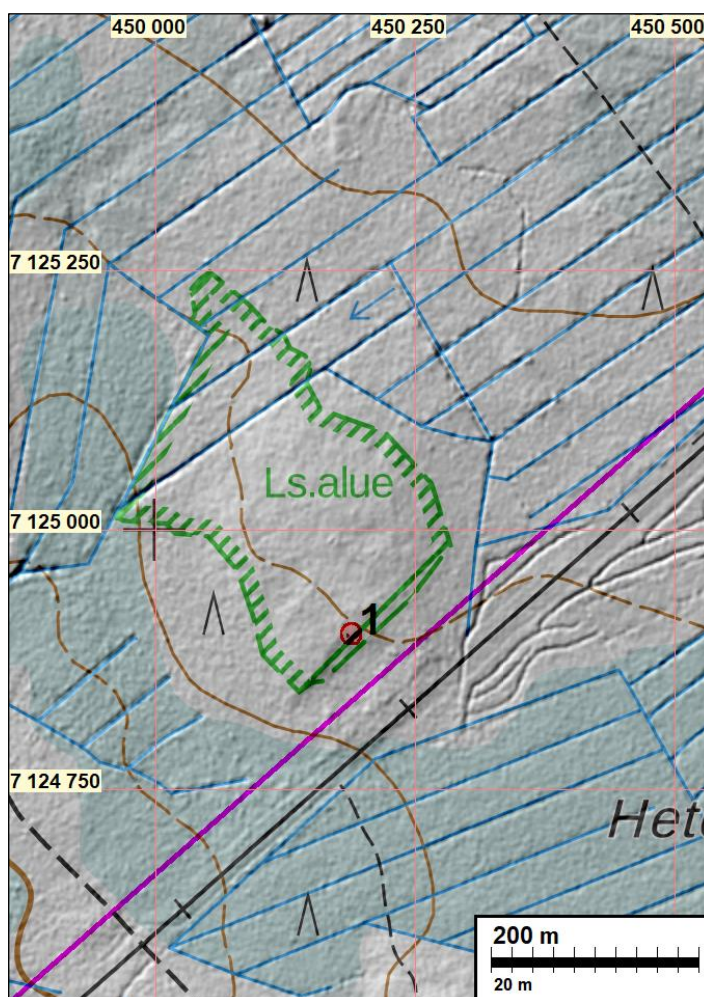
Mjtunnus: UUSI KOHDE
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 7124901 E 450188

Tutkijat: Sepänmaa et al. 2022 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Pulkkilan kirkolta 6,0 km kaakkoon.

Huomiot: **Sepänmaa & al 2022:** Kohde on tyypillinen keskikokoinen tervahauta lasku-kuoppi-neen. Haudan reunat ovat haudan pohjalta noin kahden metrin korkeudessa ja reu-nat ovat yli metrin paksuiset. Tervahauta on halkaisijaltaan ulkoreunoista noin 9 metriä. Kohde sijaitsee luonnonsuojelualueella hyvin tiheässä metsässä läheiseltä soiselta sähkölinjalta nousevalla kankaalla. Tervahauta on noin 80 metriä toisesta alueen tervahaudasta etelään.

Kohteen muinaisjäännösalue punaisella. Sähkönsiirtolinja sinipunaisella.

Tervahauta kuvattuna luoteeseen. Kuva: Ville Hemminki 2022.

2 SIIKALATVA MOOTTORIRATA

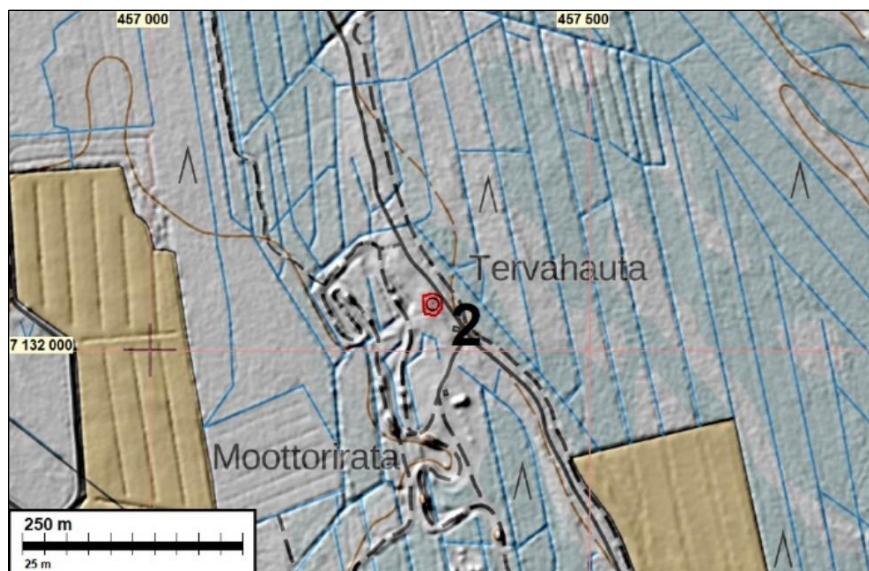
Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 7132052 E 457321

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kestilän kirkolta 9 km lounaaseen.

Huomiot: Tervahauta sijaitsee ympäröivistä soista kohoavalla Kettukalliontien ja moottoriradan välisellä kapealla hiekkakankaalla noin kuuden metrin etäisyydellä tien länsireunasta. Paikalla on lounaaseen loivasti laskeva rinne, jolla kasvaa mäntymetsää. Tervahauta on ehjä ja sen halkaisija on noin 12 metriä. Syvyyttä sillä on keskikohdalla noin metri. Halssi on suunnattu alarinteeseen kohti lounasta. Tervahaudan ympäristössä on muutamia pieniä hiekanottokuoppia, jotka liittynevät tervahaudan rakentamiseen. Tervahauta on merkitty peruskartalle.

Muinaisjäänösalue punaisella.

Tervahauta kuvattuna kaakosta (vasemmalla) ja idästä (oikealla).

Tervahaudan halssi, kuvattuna luoteeseen.

3 SIIKALATVA ISO-MANKINEN

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

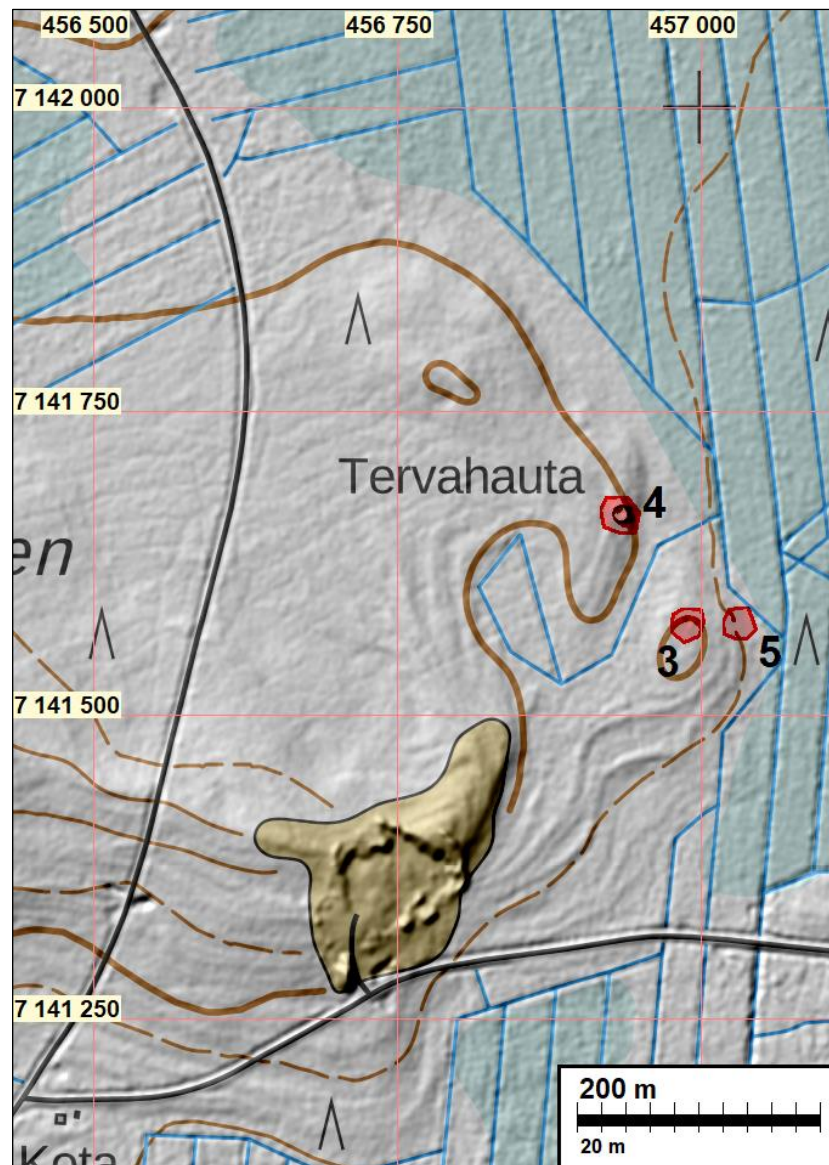
Koordin: N 7141574 E 456991

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kestilän kirkolta 10 km luoteeseen

Huomiot: Paikka sijaitsee Iso-Mankinen -nimisen hiekkakankaan itäpäässä, kangasmetsän keskellä, Pönkitiestä 400 metriä itään. Paikalla on vinovalovarjosteessa heikosti, maastossa hyvin erottuva tervahauta.

Tervahauta on ehjä ja hyvin säilynyt. Halkaisijaltaan tervahauta on silmämääräisesti arvioiden n. 8 metriä ja muodoltaan se on jyrkkä. Vallit ovat hyvin kapeat, vain 1 metriä leveät. Haudan syvyys on n. 1 metrin. Tervahaudan halssi on n. 10 metriä pitkä, on muodoltaan koukerteleva ja laskee itään, kohti vanhaa suota.

Kiinteiden muinaisjäännösten 3 Iso-Mankinen, [4 Iso-Mankinen 2](#) ja [5 Iso-Mankinen 3](#) muinaisjäännösalueitten raja-
aus punaisella.

Vasemmalla: Tervahauta, kuvattuna etelästä. Oikealla: Tervahaudan ympäristö, kuvattuna etelästä.

Tervahaudan halssi, kuvattuna idästä.

4 SIIKALATVA ISO-MANKINEN 2

Mjtnnus: UUSI KOHDE
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N: 7141666 E: 456935

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kestilän kirkolta 10 km luoteeseen

Huomiot: Tervahauta sijaitsee Iso-Mankinen -nimisen hiekkakankaan itäreunalla loivassa rinteessä lähellä kankaan ja suon rajapintaa. Paikalla kasvaa harvaa mäntymetsää. Tervahauta on halkaisijaltaan noin 20 m ja keskellä syvyyttä on reilu metri. Halssi on suunnattu itään kohti suota. Tervahauta on säilynyt ehjänä. Sen länsipuolella noin 8 metrin päässä vallista on 1x1m keko palaneita kiviä, jotka ovat paljastuneet metsäkoneen ajettua niiden yli. Kyseessä voi olla tervapirtin uunin jäännökset. Kiuas sisältyy muinaisjäänöksen rajaukseen.

Sijaintikartta kohteen [3 Siikalatva Iso-Mankinen](#) kuvauksessa.

Vasemmallä: Tervahauta kuvattuna lännestä. Oikealla: Tervahaudan halssi, kuvattuna idästä etelää kohti.

Vasemmallla: Tervahaudan ympäristö, kuvattuna lounaasta. Oikealla: Tervahausta välittömästi länteen sijaitseva kiuas, kuvattuna koilliseen.

5 SIIKALATVA ISO-MANKINEN 3

Mjtnnus: UUSI KOHDE
 Status: kiinteä muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: rajamerkki

Koordin: N 7141576 E 457033

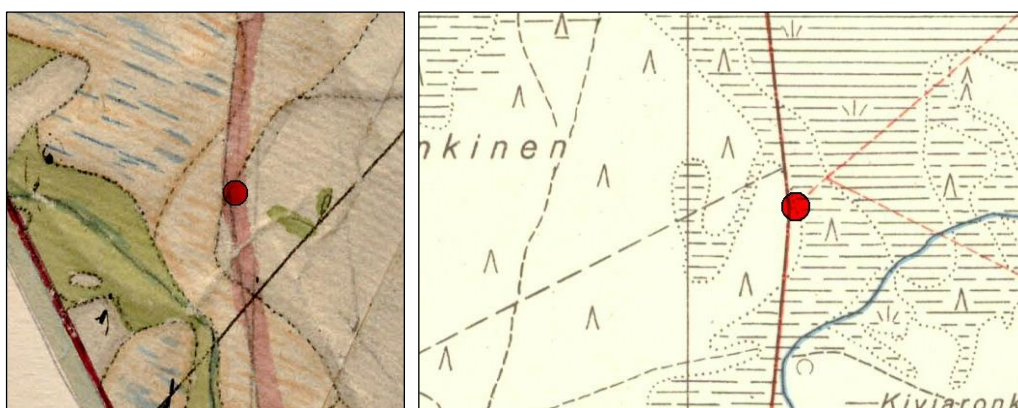
Sijainti: Kohde sijaitsee Kestilän kirkolta 10 km luoteeseen

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Huomiot: Rajamerkki sijaitsee Iso-Mankinen -nimisen kankaan länsireunalla paikassa, jossa mäntymetsäinen kangasmaasto rajautuu suohon. Se on muodoltaan neliö 1 x 1 m ja korkeutta sillä on noin puoli metriä. Rajamerkki on ladottu luonnonkivistä ja sen keskellä on 30 cm korkea pystykivi.

Rantsilan pitäjänkartalla vuodelta 1846 rajamerkki sijaitsee Sipolan kylän ja kruununmaiden välisen rajapisteen läheisyydessä. Rajamerkin kohdalla sijaitsee rajapiste myös vuoden 1957 peruskartalla (karttalehti 3412 11), valtionmaan ja Pulkkilan kylän välissä.

Sijaintikartta kohteen [3 Siikalatva Iso-Mankinen](#) kuvauksessa.

Vasemmallla: Rajamerkin sijainti v. 1846 pitäjänkartalla (karttalehti 3412 11+12). Oikealla: Rajamerkin sijainti v. 1957 peruskartalla.

Rajamerkki kuvattuna lännestä (vasemmalla) ja etelästä (oikealla).

6 SIIKALATVA JOUSINEVA

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: tervahauta

Koordin: N 7137757 E 453207

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

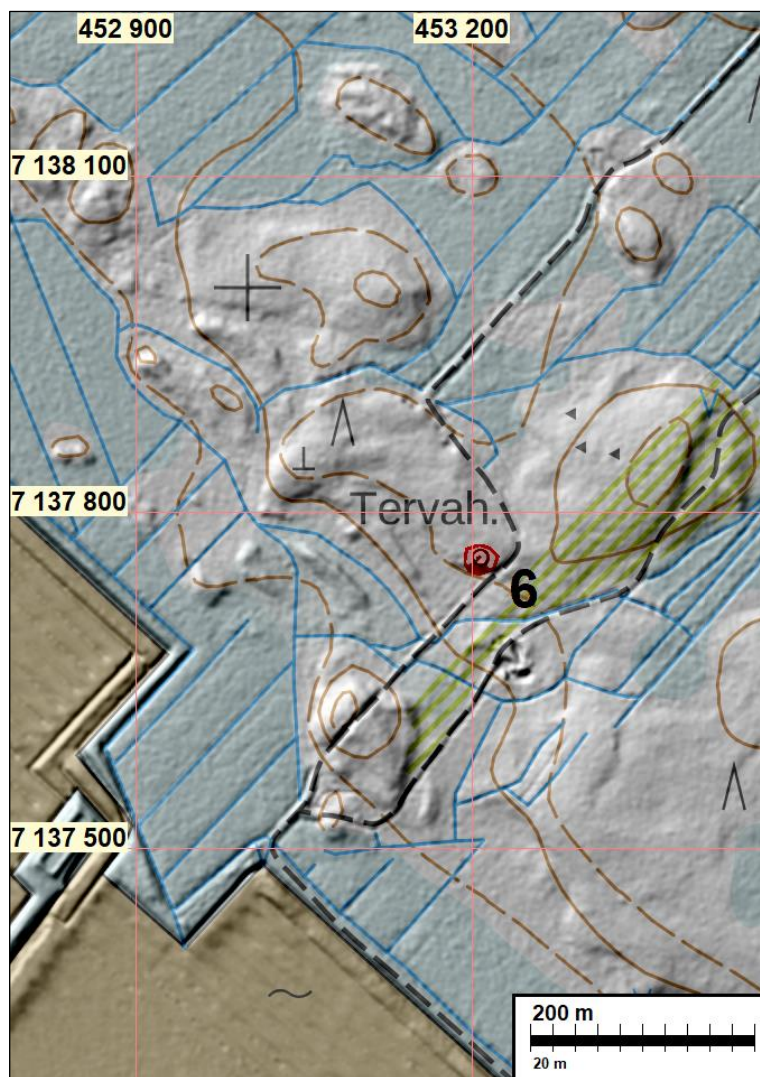
Sijainti: Paikka sijaitsee Pulkkilan kirkolta 12,7 km koilliseen.

Huomiot: Paikka sijaitsee Ryngynkankaan turvetuotantoalueen pohjoispuolella, turvetuotantoalueelta Honkakankaalle johtavan metsätien varrella.

Paikalla on maastokarttaan merkitty tervahauta. Tervahauta on halkaisijaltaan n. 13 metriä ja syvyydeltään n. 1,5 metriä. Tervahaudan halssi on syvä mutta huonosti säilynyt..

Vasemmalla: Tervahaudan halssi, kuvattuna kaakosta. Oikealla: Tervahauta kuvattuna koillisesta.

Kohteen muinaisjäännösrajaus punaisella.

7 SIIKALATVA PERÄLÄ

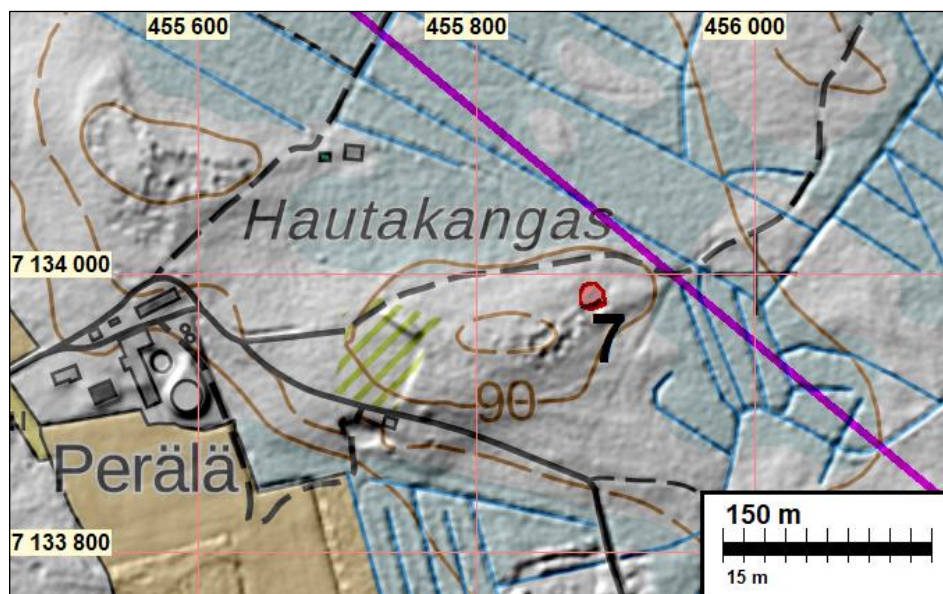
Mjtnnus: UUSI KOHDE
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ- ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7133985 E 455882

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kestilän kirkolta 9,8 km länsilounaaseen.

Huomiot: Tervahauta sijaitsee Hautakankaan koillisosassa avohakkuualueella. Sen ympäristössä on useita maa-aineksenottokuoppia. Maaperä alueella on soraa ja hiekkaa. Tervahaudan halkaisija on noin 11 m ja sen syvyys keskellä on noin 1 m. Tervahauta on osittain vaurioitunut, sillä sen yli on ajettu metsäkoneilla ja sen pintaosat ovat kärsineet äestyksestä. Myös pohjoiseen kohti suota suunnattu halssi on vaurioitunut.

Kohteen muinaisjäännösrajaus punaisella.

Vasemmallä: Tervahauta kuvattuna idästä. Oikealla: Tervahaudan halssi, kuvattuna koillisesta.

Tervahauta kuvattuna idästä.

8 SIIKALATVA KORTTEIKKO

Mjtunnus: UUSI KOHDE
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen

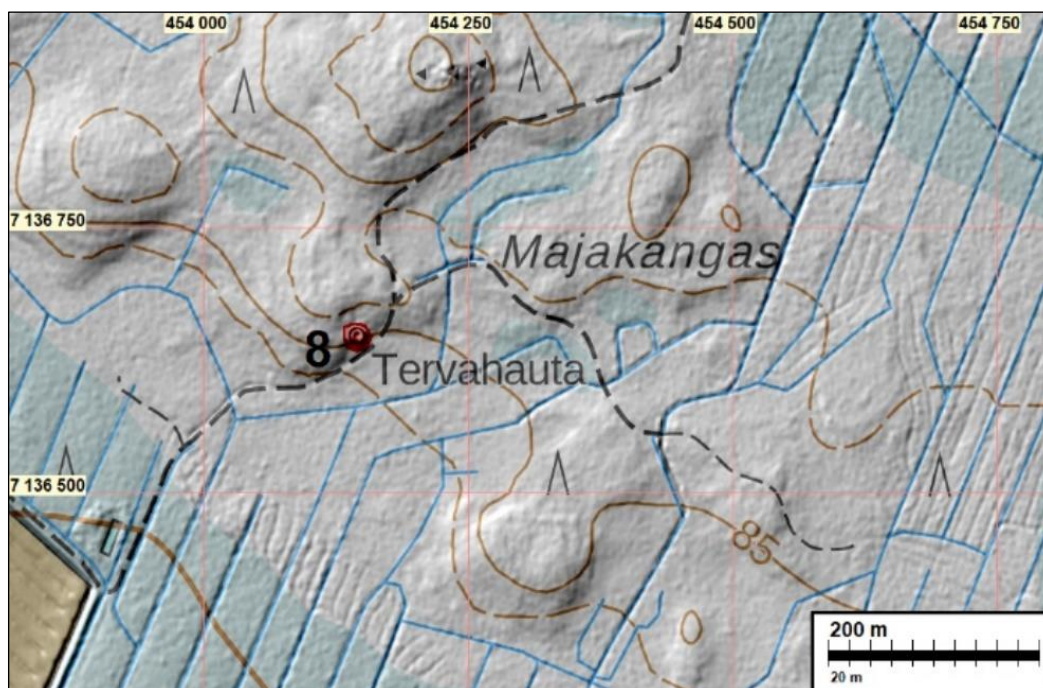
Laji: tervahauta

Koordinat: N 7136646 E 454143

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kestilän kirkolta 11 km länteen

Huomiot: Tervahauta sijaitsee Majakankaan länsiosassa kaakkoon viettävällä ja sekametsää kasvavalla rinteellä. Sen kaakkois- ja itäpuolella kulkee noin 8 metrin päässä metsätie. Tervahaudan läpimitta on noin 20 metriä ja sen syvyys keskeltä noin 2 m. Sen halssi on pituudeltaan 5 m ja suuntautuu etelään. Tervahauta on ehjä.

Kohteen muinaisjäännösrajaus punaisella.

Vasemmalla: Tervahauta kuvattuna kaakosta. Oikealla: Tervahaudan itäreunaa.

Tervahauta kuvattuna idästä.

9 SIIKALATVA KETTUKALLIO

Mjtunnus: 247010046
 Status: muu kohde aiemmin kiinteä muinaisjäänös (sm))
 Ajoitus: ajoittamato aiemmin esihistoriallinen
 Laji: maarakenteet: kuopanteet

Koordin: N 7133473 E 456526 Z 92,5

Tutkijat: Mika Sarkkinen 1996 inventointi, Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

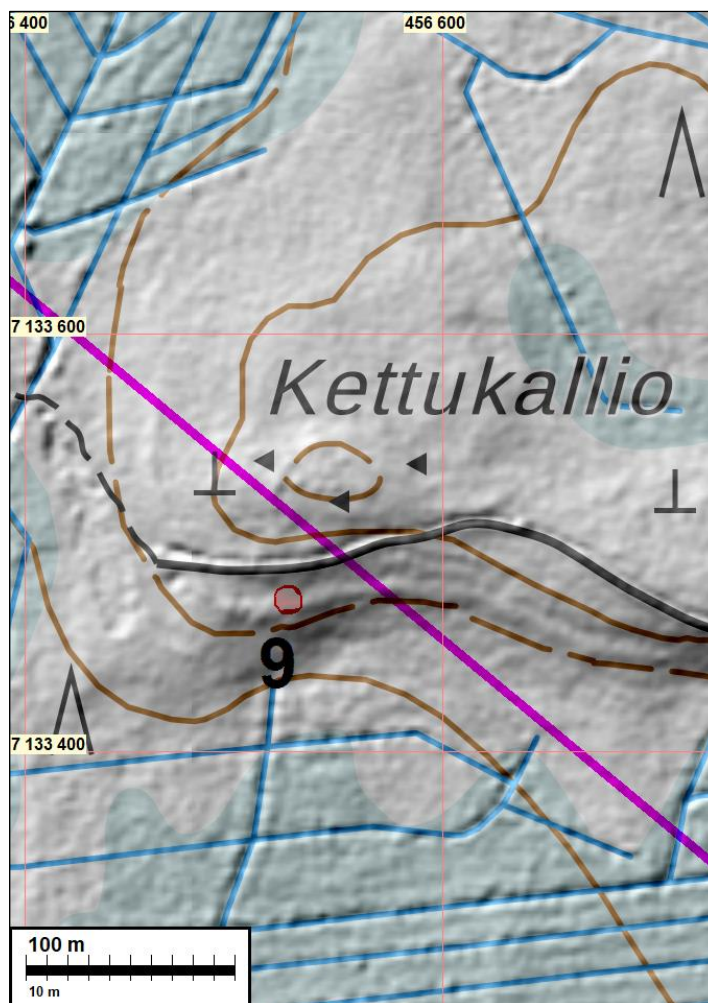
Sijainti: Paikka sijaitsee Pulkkilan kirkolta 12,7 km itään.

Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Kohde sijaitsee Pihkalan koulusta noin 2 km itään, Siikajoen pohjoispuolisen soiden rikkoman kangasalueen lounaisreunalla. Kettukallion korkein kohta on lohkariekkoa, jonka eteläpuolella olevan metsätien jälkeen maasto laskee kohti suota. Paikalle johtaa metsätie, joka kulkee kankaan reunaan kivikon eteläpuolelta ja päättyy kankaan länsireunalle. Tien eteläpuolelta maasto laskee melko jyrkästi, alempana loivemmin, kohti eteläpuolella olevaa suota. Tiestä noin 10 m päässä, etelään laskevassa rinteessä, on soikeahko kivetty kuoppa, jonka ala on 3 x 4 m ja syvyys 1 m. Tästä noin 35 m itään, samalla korkeudella, on maanpinnalle näkyvä kivetty liesi. Kyseessä on ehkä talonpoikainen jäännös.

Soisalo & Bakhia 2023: Kohdetta inventoidessa havaittiin v. 1996 inventoinnissa mainittu soikea, kivetty kuoppa. Sarkkisen mainitsemaa kivettyä liettä ei havaittu ja se saattaa olla tuhoutunut.

Kohde on merkitty Muinaisjäänösrekisteriin esihistoriallisena kohteena. Maaperä kohteen ympäristössä on kuitenkin hyvin kivistä ja itse kuoppa on epätyypillinen olakseen esihistoriallinen kuopanne. Kyseessä ei ole rakkakuoppa. Kuoppa on kivisyytensä vuoksi sopimaton pyyntikuopaksi, eikä kuopan sijainti jyrkähköllä rinteellä ole muutenkaan toimiva eläinten pyyntiin. Kohde voisi olla keittokuoppa, mutta kuopassa ei havaittu palaneita kiviä. Kuopasta ei myöskään havaittu hiilimiiluun taikka hiilihautoihin viittaavaa hiiltä ja nokea.

Todennäköisesti kuopanne liittyy metsäteiden rakentamiseen, sillä vastaavia, enemmän tai vähemmän aukinaisia kivisiä kuoppia on muinaisjäänösalueen lähetyvillä useampi. Koska kuopan funktiota ja esihistoriallisuutta ei voida varmuudella varmentaa, ehdotetaan kohteen statukseksi muu kohde.

Kohteen muinaisjäännösrajaus punaisella. Suunniteltu sähkönsiirtolinja sinipunaisella viivalla.

10 SIIKALATVA PAKOPIRTINKANGAS

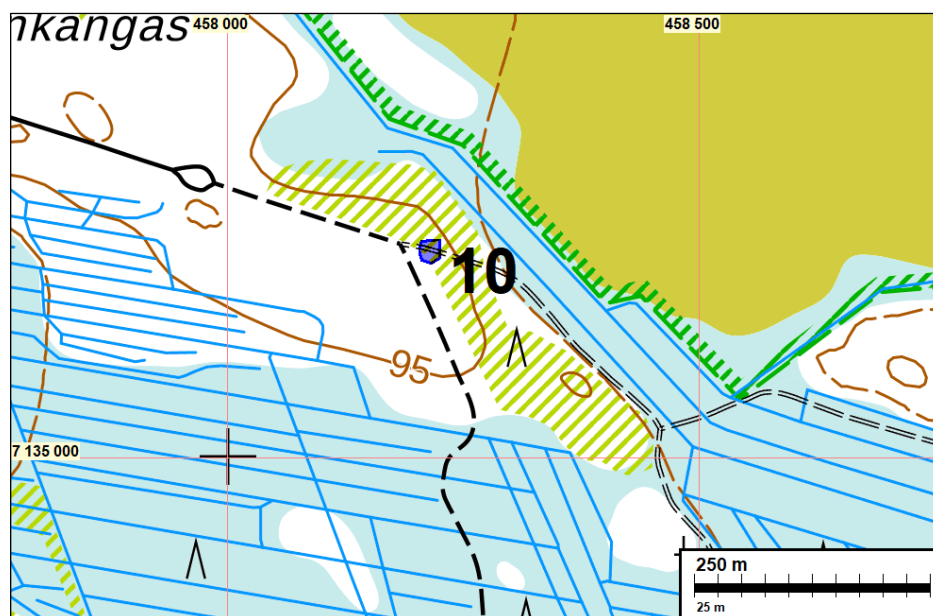
Mjtunnus: UUSI KOHDE
 Status: kiinteä muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: rajamerkki

Koordin: N 7135219 E 458217

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Huomiot: Vanha rajakivi sijaitsee Kestilän kylästä länteen, Hirvirimmen luonnonsuojelualueesta välittömästi etelään kuivalla hiekkakankaalla. Kivi on korkeudeltaan 1 m ja pohjoiseteläsuuntainen. Kivestä on heikosti erotettavissa kaiverrus "60".

Rajamerkin kohdalla kulkee v. 1846 pitäjänkartalla Kestilän kylän ja kruunun maiden välinen raja, joka kulkee rajamerkin suuntaisesti. v. 1957 peruskartalla rajamerkki sijaitsee kiinteistörajan taitteessa. Kyseessä voi olla vain kiinteistöraja, mutta rajakiveen kaiverrettu numero ei vastaa peruskartoille merkityn kiinteistön numeroa.

Kohteen muinaisjäännösalueen raja-
aus sinisellä.

Rajamerkin sijainti Kestilän pitäjänkartalla (karttalehti 3142 10).

Vasemmalla: Rajakivi kuvattuna idästä. Oikealla: Rajamerkki kuvattuna pohjoisesta.

11 SIIKALATVA RYNGYNKANGAS

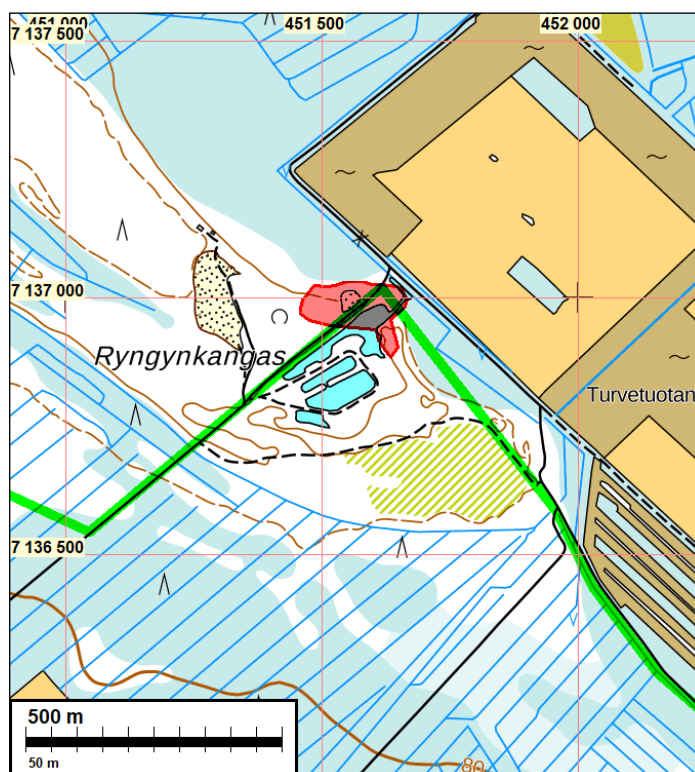
Mjtunnus: UUSI KOHDE
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: esihistoriallinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 7136993 E 451529

Tutkijat: Soisalo & Bakhia 2023 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kestilän kirkolta 14 km länteen. Koordinaatit pienen hiekkakuopan länsipuolelta säilyneeltä asuinpaikka-alueelta.

Huomiot: Laaja kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Ryngynkankaan koillisreunalla. Ryngynkangas on suuri ja sangen tasainen hiekkainen kangas, joka on ollut asuinpaikan käytön aikaan mesoliittisen kivikauden loppupuolella saari. Asuinpaikan kohdalla on ollut pieni koilliseen työntyvä niemi, jonka molemmilla puolilla havaittiin runsaasti kvartsi- ja kivilaji-iskoksia sekä tulen rapauttamia kiviä paikoissa, joissa maanpinta oli rikki. Alueella kasvaa mäntymetsää ja maaperä on hiekkaa. Asuinpaikka rajautuu koillisessa suohon ja lounaassa hiekkakuoppaan. Paikalla on nyt useita hiekkakuoppia ja paikoin pintamaasta kuorittua aluetta. Hiekkakuoppien ympäristössä on monin paikoin jäljellä ehjää maastoa ja asuinpaikkaa. Alueen läpi kulkee turvetuotantoalueelle vievä tie. Kivikautisia löytöjä havaittiin runsaasti tien pohjoispuolella olevan hiekkakuopan kaikilla reunoilla sekä kuopasta nostetuissa hiekkakasoissa. Hiekkakuopan ympärillä on jäljellä koskematonta hiekkakangasta, johon tehdyistä koekuopista löydettiin kvartsi-iskoksia. Asuinpaikkaa halkovan tien kaakkoispuolella on pintamaasta kuorittua aluetta, jossa havaittiin olevan runsaasti kivikautisia löytöjä. Löydöt jatkuvat kaakossa hiekkakuopan reunalla sijaitsevalle suurelle tervahaudalle saakka noin 90 metrin etäisyydelle tiestä. Hiekkakuoppien ja suon välissä on jäljellä ehjää kangasmaastoa ja asuinpaikkaa.

Kohteen muinaisjäänösalue punaisella. Tuulipuiston hankealueen raja vihreällä. Osa muinaisjäänösalueesta ulottuu tutkimusalueen ulkopuolelle.

Muinaisjäännösalue kuvattuna länsireunasta itään. *Oikealla:* Muinaisjäännösalue lounaiskulma, kuvattuna etelään.

Hiekkakangasta muinaisjäännösalueen eteläreunalla, kuvattuna länteen.

Yleiskuvia

Vasemmalla: Kangasmetsää Selänkankaalla, sähkönsiirtolinjan varrella. Kaivettua maastoa Majakan-
kaalla.

Vasemmalla: Kallioinen rinne sähkönsiirtolinjan varrella, Uljuan tekojärven pohjoisrannalla. *Oikealla:* Äestettyä metsää Honkakankaalla.

Liite raporttiin: Siikalatva Honkakangas - tuulipuiston hankealueen ja voimajohtolinjojen arkeologinen inventointi 2023..

Maastossa inventoidut alueet

Oranssilla on merkitty ne alueet mitkä voi tulkita katsotuksi eli tarkastetuksi (riippuen termin määritelmästä – termillä ei ole yleistä eikä standardoitua määrittystä, joten ”tarkastettu alue” käsite on subjektiivinen). Paikoin katse on voinut osua kauemmaksi ja haravoida maastoa tarkemmin, paikoin lähemmäksi ja epätarkemmin. Paikoin aikaa käytettiin jollain maastonkohdalla ja taipaleella enemmän, joillain osin vain vähän. Joissain maastonkohdissa tehtiin koekuoppia tai kairanpistoja ja intensiivistä silmänvaraista havainnointia. Karttaa on siis tulkittava suuripiirteisesti. Sitä ei voi tulkita niin, että kaikki tarkastetuksi merkittyjen alueiden jäännökset on havaittu. Kartta on tehty museoviranomaisten hallinnolliseen käyttöön.

Koko alue on tarkastettu laserkeilaus-aineiston, maastokarttojen avulla. Maastossa on katsottu tunnettujen kohteiden lisäksi ne kohdat ja alueet, joista on arvioitu mahdolliseksi jotain arkeologisesti mielenkiintoista löydettävän, sekä maastot matkalla sellaisille kohdille ja sellaisia maastoja etsittäessä. Alla olevassa kartassa hankealueen raja paksulla vihreällä viivalla, sähkönsiirtolinjat violeteilla viivoilla ja maastossa inventoidut alueet oranssilla varjostuksella.

